

A PATAKI JÁRÁS TAXÁLTATÓ DIARIUMA AZ 1654–1656. ÉVEKBŐL

BENCSIK JÁNOS

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Önkormányzati Levéltárban évekkal ezelőtt rábukkantam egy iratcsomóra, melynek jelzete Act. Fasc. 68. Nr. 1064., s az 1767-es évszámot viselte.¹ Alcíme pedig: „Perceptoris Cons. Zempleniensis Diarium” volt. Mikor kikértem a szóba hozott iratcsomót, kiderülhetett, hogy a jobb tájékozódás kedvéért két évszámmal is ellátták, ezek 1654., 1656. Arra számítottam, hogy Hegyaljának szabvány forrására találtam a szomszéd megye levéltárában. De nem ez volt.

Mikor módszeres tanulmányozásába kezdtem, kiderült, hogy a *Pataki járás szolgabírói hivatalának pénztárnaplója. A vármegye által portánként kivetett taxát beszedő könyv.* Forrásunk hosszúkás, téglány alakú, álló formájú „füzet”, erősen használt és kopott, itt-ott szakadozott. Ezért méretét sem lehetett pontosan meghatározni. 18x49 cm-es méretű, utólag 107 oldalszámmal ellátott, tehát 54 lapból álló „könyvecske”, oldallapjai szabadon állóak, ezért ki volt téve az összekeveredésnek. Kemény borítóval sem rendelkezett, így különösen az első, utolsó lapok rongáltak. A külső borítón szerepel a már idézett „alcím”.

A forrásunk tartalma pedig a következő:

Vegyes könyvelésű pénztárnapló: ennek megfelelően bevételek és kiadások időrendben követik egymást. Itt-ott persze elmozdultak az eredeti sorrendtől. Két alkalommal megszakadt a bejegyzés, s újrakezdték vonulatát. Az első bejegyzés Anno Domini 1654. janu. 29. keltezéssel indul, az utolsó pedig Anno Domini 1656. januári. 26. Tehát 2 esztendőt fog át e napló. Az utolsó keltezéssel indították a záró regestrumot. Ez azonban még nem a befejezés, hanem ezt követik a vegyes szerkezetű „restantiak”. Szinte minden dél-zempléni település szerepel benne. Azok is, amelyeket eddig nem említettek. Így Tarcal, Mád, Tállya, Gesztely, Kesznyéten. Sőt Alsó és Felső-Megyaszó. Az összeget nem írták ki jól olvashatóan, sőt nem rendelték mindenik település után. Ezért abból semmi lényeges tanulságot nem vonhattam le.

A jobb tájékozódás kedvéért az eredeti sorrendet megszerkesztettem:

A TAXA-SZEDŐ ÉS FELHASZNÁLÁST RÖGZÍTŐ KÖNYVECSKE (Időrend rekonstrukció)

1. év 1654. év január 5.

1654. (január 9.) keltezés kiegészítés

1654. január 14.

I. névsor, összeírás, regestrum

¹ Hegyalja múltjában tallózva, számos kisebb összetartozó települési egységet fedezhetünk fel. Ráadásul ez időről-időre változik. Ezek egyike a „Pataki járás”, melyet a dolgozatban tárgyalunk. Ha jól meggondoljuk, akkor Debreceni Ember András egy évszázaddal később (1750 körül), erdőbényei birtokos lévén, szolgabíróiságot viselt, s jól ismerve a régiót, megírhatta a Hegyaljai Krónikát.

1654. január 29.	
1654. április 14.	
<u>1654. április 28.</u>	II. névsor, összeírás
1654. június 3.	
1654. július ?	
<u>1654. november 9.</u>	III. névsor, összeírás
1654. november 14.	
1654. november 28.	
<u>1654. december 1.</u>	IV. névsor, összeírás
1654. december 5.	
1654. december 7.	
1654. december 16.	
1654. december 23.	
1654. december 23.	
2. év 1655. év január 5.	
1655. január 5.	
<u>1655. január 9.</u>	V. névsor, összeírás
1655. január 18.	
<u>1655. január 20.</u>	VI. névsor, összeírás
1655. március 11.	
1655. április 7.	
1655. április 7.	
<u>1655. május 11.</u>	VII. névsor, összeírás
1655. június 3.	
1655. június 22.	
3. év 1656. január 26.	

Táblázatunkból kiolvasható, hogy e 2 év alatt 7 alkalommal írták be a *registromot*² (névsor) abból a célból, hogy a vármegye által „felvetett” taksa összegét háztartásokra szétoszthassák. Minden esetben előre beírták az egyes települések lakóinak, háztartásvezetőinek (családfő) a sorát. Ezt a településrendet a szolgabírói járás központjával, *Patakkal* kezdték. Ezután következik *Tolcsva*, majd *(Olasz)Liszka*, *(Vámos)Újfalú*, *Zsadány*, *(Bodrog)-Olaszi*, befejezésül *(Erdő)Bénye*.³

A napló adatainak és a társadalom jobb ismeretéhez szükséges, hogy Zemplén e térségének történetét befolyásoló eseményeket és személyeket megismerjük. Ismert, hogy I. Rákóczi György erdélyi fejedelem az (1645. III. Ferdinánddal kötött) linzi békében elérte, hogy az egész megye Erdélyhez szolgáljon, sőt e jogot fiai is örököljék. A politikai életben gyors változások éppen erre a rövid időre esnek. IV. Ferdinánd császár és király, aki még apja, II. Ferdinánd életében elhunyt (1654). Az 1655-ben megválasztott új császár-király I. Lipót csak II. Ferdinánd halála (1657) után lépett a trónra.⁴ Az 1648-ban elhunyt I. Rákóczi György utódja fia, II. Rákóczi György lett. Nagyhatalmi ambíciókat táplált, tudatosan készült a lengyel trón megszerzésére. Az anyja (Lorántffy

² Véleményünk szerint e forrás jelentős, hiszen gazdagítja a Hegyalja *kerület*, azon belül is a Pataki *járás* jobbágy és kisnemesi családok neveit rögzítő adatainkat. Újabbban a történettudomány számos forrásközléssel teszi gazdagabbá a társadalomkutatás bázisát e korai évszázadokban.

³ Vö. *Mező A.*, 1991. 92–98. A szükös forrásanyagra tekintettel egy itt bemutatott 17. századi forrás fontosnak ítéltető. Vö. *Hőgye I.*, 1978.

⁴ *Köpeczi B.*, 1988. 713.; *Szakály F.*, 1990. 270.

Zsuzsanna), sőt felesége is hiába óvták e lépéstől. 1655-ben beavatkozik a moldvai fejedelmek belviszályába, majd 1657 januárjában megindította hadait Lengyelország ellen.⁵ E térség politikai súlyát, s ezzel jelentőségét emelte az, hogy Hegyalja jelentősen részesült a borkivitelből. Lengyelország felé való export volumene: 1653-ban 80 000, 1654-ben 45 000, 1655-ben 55 000, 1657-ben 41 000, 1658-ban 5000 liter.

A családfő neve után bejegyezték a taxa mértékét *dénáro*kban és *forint*okban. Ez az eljárás annak megfelelő, amiként a későbbiekben is kivetik az adót, vagyis egy előre megállapított *dica* szerint. Így aztán kiolvasható az egyes regestromokból, hogy milyen *facultással* (vagyonnal) rendelkeztek a települések háztartásai. Ezért összeállítottunk egy táblázatot a háztartások vagyoni helyzetét tanulmányozandó. Miután a beszéd megtörtént, bejegyezték a „sol” szóróvidítést, sőt olykor csak az „s” betűt, mellyel jelezték, hogy *fizetett*. A biztonság okáért minden esetben át is húzták a nevet. Ez esetenként többszörös lévén, szinte olvashatatlaná tette a személy nevét. Akkor is áthúzásra került sor, amikor valaki kimaradt a névsorból. Ekkor *kitörölték*, már-már besatírozták a név felületét. Nem tudjuk, hogy miért tették, s kit „töröltek” így az eredeti névsorból.

Miután évente többször beírják a névsort, ezért aztán bizonyos, hogy az évente *többször kivetett megyei taxát* esetenként be is szedik, és ez után a bejegyzés után a taxáltatás körülményeire is utalás történik. Pl. „A *Fejedelemszöny* s a Fejedelem része után nem fizettek.” Erre a megjegyzésre alább részletesen kitérünk. Tehát a *fejedelem* II. Rákóczi György, a *fejedelemasszony* pedig Lorántffy Zsuzsanna.

*A taxa tételek dénáro*kban a III. névsor alapján

Taxa mértéke dénár	Fő	Taxa mértéke dénár	Fő	Taxa mértéke dénár	Fő
Patak		Tolcsva		Liszka	
50	1	51	1	54	2
45	1	35	1	51	1
40	2	30	1	50	1
36	1	24	3	42	1
30	1	21	1	36	1
24	8	20	1	30	1
18	8	15	3	24	6
15	2	12	8	21	1
14	1	9	6	18	2
12	10	6	4	15	7
9	9	–	–	12	13
6	6	–	–	9	11
–	–	–	–	6	8
	50 fő		29 fő		55 fő
Vámosújfalú		Olaszi		Bénye	
12	1	21	1	24	5
6	1	15	1	21	1
3	1	9	1	18	2
	3 fő	6	6	15	2
			9 fő	12	5
Zsadány				9	1
9	1 fő			6	3
					19 fő

⁵ Benda K., 1982. 471–473.

A taxa tételek a VII. névsor alapján dénárookban

Taxa mértéke	Fő	Taxa mértéke	Fő	Taxa mértéke	Fő
Patak		Tolcsva		Liszka	
80	1	51	1	51	2
45	1	30	1	50	2
40	2	24	3	42	1
36	1	23	1	36	1
30	1	21	1	24	4
25	1	20	1	21	2
24	10	15	3	20	1
18	7	12	8	18	2
15	2	9	7	15	8
12	8	6	4	14	1
9	8	–	–	12	13
6	7	–	–	9	10
–	–	–	–	8	9
	49 fő		30 fő		55 fő
Vámosújfalú		Olaszi		Bénye	
12	1	20	1	24	2
6	1	15	1	21	3
3	1	9	1	18	1
	3 fő	6	4	12	4
			7 fő		10 fő
Zsadány					
9	1 fő				

A névsorokban szereplő jobbágy és taxás nemes nevek az effajta tanulmányozáshoz kiváló lehetőséget biztosítanak. Különösen az teszi hasznossá, hogy nem egészen 2 éves időhatárok között sorakoztatja az adózókat. Ezáltal lehetővé teszi az összehasonlítást, az elemzést. Így pl. kiolvasható a társadalmi mobilitás, a délről északkeleti irányú népmozgás. Egy helyütt kihangsúlyozzák, hogy egy család elköltözött Ungvárra. A regestromokban rögzített, megyei adót viselő családfők társadalmi helyzetüze változatos. Szerepelnek a zsellér, a telkes jobbágyok mellett a taksás nemesség tagjai is. Így némely regestrom bevezetéseként egy tucat személyt sorakoztatnak fel, akik a névhasználatból is kitűnően csak armalista nemesek lehettek. De erre utal a rájuk kivetett megyei taxa mértéke is, a pórcsaládok terheinél jóval nagyobb tételekkel terhelik a taxás nemeseket. Ez annyira jellemző, hogy ahol nem hangsúlyozzák nemesi voltukat, a tételekből kitűnik e társadalmi állapotuk.

A települések adózóinak névsorából kimaradtak a közösség vezetői,⁶ így főbírók, esküdtek. Felsorolást a *hűbérese*k nyitják, ezt követően a városokban, jelentősebb településeken a *novitii* (jövevények) követik, s ez is a jelentős társadalmi mozgást jelzi. Ezután következnek a *libertinus* (szabadosok, szabadmozgásúak) személyek.⁷ Ne feled-

⁶ E rend szerint írják fel elsősorban Sárospatak, majd Tolcsva és Liszka adózóit. Tehát a jelentősebb lélekszámú települések társadalmi differenciáltabb, ahol is az úrbéresek széles rétege mellett jelentős az *armalisták* száma is.

⁷ Gazdagítandó a település névanyagát a Sárospataki Református egyház Levéltárából kiértünk néhány főbírói nevet, akik szinte minden esetben az esküdtek közül kerültek ki. (Protocolum Sár Nagy Patak Tom. 3. 1642–1717.) 1639–40. Békési Mihály, 1641. Debreceni István, 1642. Szilágyi György, 1642–44. Debreceni István, 1652–53. Vid Lőrinc, 1654. Ötvös Boldizsár, 1655. Toronyai Gáspár, 1656. Vid Lőrinc, 1657. Toronyai Gáspár, 1658. Nagy István, 1659. Miskolczy Mihály, 1660. Sebők György, 1661. Széll Péter, 1662–63. Gáspár Pál, 1664. Széll Péter, 1665–67. Szeregyei Márton. Uo. a Telekkönyvben szereplő településvezetőket itt közöljük: 1656. főbíró: Vid Lőrinc, esküdtek: Vajda Mihály, Seres Tamás, Tokaji János, Daróczy Mihály,

jük, hogy a 17. század derekán vagyunk, amikor bizonyosan nem halványodott el a parasztságot sújtó örökös röghöz kötöttség ténye. Annál fontosabb a *libertinus* jogállás.

A jobb összehasonlítás, a pontosabb elemzés okán a 17. század derekán keltezett forrás végére odafüggesztettünk további 2 névsort. Mindkettő csupán évekkel követi a forrásunkat, az első Tolcsva 1677, a másik szintén Tolcsva 1682.⁸

Visszatérve a *pataki járás diáriumához*, elemezzük az ott közölt névsorokat névtani és más szempontból.

Az egyes regestromok után részint a vármegyei adó kivetésére, részint az abból fedezendő kiadásokra vonatkozó megjegyzések sorakoznak, melyekből kiderül, hogy pl. a megyegyűlés helye változó: előfordul (Tisza) *Újlak*, *Gálszécs*, (Olasz) *Liszka*, *Terebes*. Rendszerint a naplót vezető *íródeák* megjegyzi, hogy a vármegyei adó (felvetés) mértéke mennyi, vagyis *portánként* hány forintot *vetettek fel a rendek*. A kivetés általános mértéke a *taxa*, azaz 2 ft portánként. Természetesen változhat, ez alatt azonban soha nem *limitálnak*. Hol dupla, hol e fölött is kivetik az adót. A *limitatio* (kivetés) céljára is határozott utalás történhet. Itt különböző megyei tisztségviselők „fizetésére” (így viceispán, megyei nótárius, szolgabíró utazására, ellátási költségeire utalnak), továbbá „mikor a követeket választottak az Ország Gyűlésire”⁹ (50. oldal), máskor ebből fizették a vármegye dobját, sőt a szíját puhító olajat is. Más alkalommal a „katonák fizetésére” „Nro 20 katonák fizetésére” (15. oldal). 1654. december 7-én jegyezte be a következőket: „Az Házamra jöttem Bolasziba, továbbá 21 fejszékkel jöttek reám az Uczán, el tiltván a falu földetül, továbbá, látásra ellenőrzésre Szolga Birót fizettem ki. P Pater után okt. 29.” (25. oldal).

A megyei adó alól mentesek a Fejedelem és *Fejedelem Asszony* „jóságán” gazdálkodó taxások. Egy részletező bejegyzés is van az adóztató könyvecskében (54. oldal), a Fejedelem Asszony „jóságáról”. „A mi Processussunkban Az három eskütt processussaban az mint az üdvözült Szerdahelyi Paal Sógor Uram Regestromaban vagyon E(kké)ppen 75 portatul fizetett, s 2 portatul Egy porta az szolgabírójé. Ezen kívül: az mint Eszemben vettem:

Az Én magam processusában Az Fejedelem Asszony eő N(agys)aga Jóságában hány porta szám vagyon. Mellyet Magadietalt Szerdahelyi üdvezült Szolgabíró Uram

– Ardo Habit (rendelkezik, bír) Portas 2

– Patak Felső Alsó Hostat Habit Portas Nro 9.

Benes István és Lakatos Pál. 1658. főbíró: Szeregyei Márton, esküdtek: Seres Tamás, Vaida Mihály, Nagy István, Eötvös Boldizsár, Borbei István, Szegedi István, Zákáni György, Daróczi Mihály, Béres István, Szűcs Ferenc. Ugyanonnan a mézszárosok ezek: 1618. Czéh Mester Mézszáros István, Mézszáros Lukách, Babolcsi Mátyás, Babolcsi Lukách, Cachi István, Bócsai Tamás, Aszszu Tamás, Mihály Mézszáros, Fias Mátyás, Vajami György, Mézszáros György fiastul Márton, Bocsmán György, Dragal Pál, Erdélyi János, Boscorit György, Abonyi Lukách.

⁸ Protocolum Sáros Nagy Patak Tom. 4. 1669–17. 45. o. Kérdésünk mindössze annyi, melyet meg kellene oldanunk, hogy miért írták be ezeket a névsorokat a Sáros Nagy Pataki Protocolumba? Talán azért, mert ez is a szolgabíró kötelessége volt? Talán, hogy mint az egyik névsorból kitűnik, a tolcsvai telkesek jobbára Patakra húzódtak. Annál is inkább indokolt lehetett ez a védelemkeresés, hiszen ekkor Tolcsva töröknek hódolt. Ilyen okok miatt a hódolólevelet bemásolták a pataki Protocolumba „Török Úr Musztafa adózó leveleknek párja. Hatalmas győzhetetlen Császáruk (kezdik a tolcsvaiak) Végh Eger Várában Vitézljő Musztafa Zahom az Tolcsvaiak örökös földes ura. (etc.) ...” Közölve az Adalékok Zemplén-Vármegye történetéhez. Sátoraljújhely című folyóiratban.

⁹ Az 1655-ös országgyűlésről: 3. cikkel fontos a térséget érintő kérdésben döntöttek. Ezek a 6. cikk A Tokaji várban 100 lovas, 200 gyalogos katona legyen. 27. cz. Görög kereskedők hol adóznak? ... ahol laknak. 79. cz. hegyvám szedése közben a fekete és az aszú szem begyűjtése körül ne szedjenek dézsmát. 83. cz. Harminczadot és vámot az erdélyiek ne fizessenek a Királyi M. határán. Ugyancsak komolyan esik latba, hogy az országgyűlés Wesselényi Ferencet választja az ország nádorává.

- Magyar Szer Hbit Nro 2
- Tott Szer hbit Nro 3
- Hottyka Hbit Port nihil quarta Nro 2
(Az Fejedelem Aszszony részin)
- Sadány Hbit Port 1
- Erdő Bénye Hbit Port 5 quart 2
- Tolcsva Hbit Port 6, quarta 3
- Petraho Hbit Port 2
- Vámos Ujfalu Hbit Port 2

In summa Az Fejedelem Aszszony eő Nga Portája Az én Processussomban vagon Nro 35 quarta 1.”

Ezt a felsorolást újra megismétlik (100 oldal) eltérés nélkül. A záradéka pedig az utóbbi: „Az Tassi György Processusaban vagon Fejedelem Aszszony eő Nga Port Nro. 33 quarta 2. Olaszi, Sadány Sarai Hotykai és Liszka Porta az kifizet Port Nro 8 quarta 2 ½. Summa Port Nro 41 quarta 3 ½.”

Egy helyütt a jegyzést tevő ezt írja: „Az magam (?) járásában az Fejedelem Aszszony Eő Naga 20 porta szám vagon”.

A naplóban szereplő, s így tanulmányozható a településeknek főnemesi tulajdonosai, egyszóval földesurai. Ezeket megismerhetjük egy 1585-ben kelt „Portarum Restificatio”-ból.¹⁰ Eszerint

Sárospatak Alsó és Felső Hostya	3 porta 3 zsellér
Tótszer	1 porta 1 quarta (zsellér)
Magyar szer	– porta 3 quarta – 3 quarta
Tolcsva	4 porta – (jobbágy), 2 porta (zsellér) (Eddig a Rákóczi családé)
Esztergomi éresek:	Bodrogkisfalud és Szegi
Lenkey özvegye:	Tolcsva (rész)
A pálosok:	Bolaszi, Sára, Zsadány
Rákócziaké:	Alsóluc, Alsó-Felső Megyaszó, Harkány, Hernádnémeti, Kesznyéten, Legyesbénye, Ond, Szerencs, Zombor
Rákóczi Györgyé:	Sárospatak, Tolcsva (rész) Zsadány (rész)
Rákóczi Zsigmond:	Tokaj, Tarcal, Vámosújfalu
Szepesi Káptalan:	Liszka (rész)
Szepesi prépost:	Liszka (rész)
Török hódoltság:	Gesztely, Girincs, Harkány, Kesznyéten, Köröm.

A névsorban rögzített jobbágy- és kismenes családok anyagát több szempontú haszonnal tanulmányozhatjuk. Ez a megyei adót fizető családok (háztartások) irányítói, a családfők (férfiak, s özvegyasszonyok) társadalmi helyzetüket, gazdasági erejüket tekintve változatosak. Eszerint választják külön csoportokba az összeírást végzők. Az első regestromot, majd ezt követően több alkalommal 10 név beírással kezdik a számbavételt,

¹⁰ Természetesen a világi földbirtokosok a következő fél évszázadban változhattak, de a fejedelmi család, illetve az egyházi rendek birtokai kevésbé vagy egyáltalán nem. *Dongó Gy.*, 1910. 22–23, 209–214, 326–328.

ezek a *taksás nemesek*.¹¹ A rájuk kivetett taxa összege erről árulkodik, egyébként is így jelzik név szerint. De lássuk a családfőket abban a sorrendben, ahogyan a 17. században bejegyezték őket:

1655. május 22. töredékes névsorból:

Regéczi István	f10 1
Szabó Tamás	f10 1 den 15
Szabó Mártonné	f10 3
Dalmadi István	f10 3
Jakabfalvi Uram	f10 3
Brenszinszki Uram	f10 1
Csuri Ferenc	f10 2
Pataki Andrásné	f10 2
Szüredi János	f10 1
Samariai István	f10 1 den 80
Dajka István	f10 5

Az 1655. jan. 9. V. névsorból:

Regéczi István	f10 1
Szabó Tamás	f10 1
Szabó Mártonné	f10 3
Dalmadi István	f10 3
Jakabfalvi Uram	f10 3
Bresinszki Uram	f10 3
Csuri Ferenc	f10 3
Pataki Andrásné	f10 2
Szantei János	f10 1
Samanai István	f10 1
Dayka István	d10 5

¹¹ Térségünkben feltűnően sok armalista nemes élt. Számuk bizonyosan az előző és a jelen (17.) században szaporodott fel. Ehhez kiváló gazdasági hátteret szolgáltatott a Tokaj-Hegyalja terméke révén. Az állandó pénzsűkében lévő birtokosok néhány száz forint fejében szívesen elbocsátották (libertálták) jobbágyaikat s némi fizetségért általában arra is vállalkoztak, hogy nemességet szereznek számukra... A Bécsben működő Magyar Kancellária ugyanis szabott összegért árusította az *ármálist* a parasztok számára, tekintet nélkül arra, hogy a folyamodó a királyi Magyarországon vagy a hódoltságban élt-e. *Szakály F.*, 1990. 233.

Az összeírtak társadalmi rétegzettsége

Sorszám	I.	II.	III.	IV.	V.	Rétegek
Település	1654	1654	1655	1655	1655	
Patak	22	11	11	11	11	taxás nemes
	38	37	37	36	36	jobbágy
	1	15	16	15	15	jövevény
	–	–	–	–	–	szabadme- netelű
Tolcsva	22	23	22	24	22	jobbágy
	4	7	4	8	7	jövevény
	2	2	3	2	2	szabadme- netelű
Vámosújfalú	1	1	1	1	1	szabadme- netelű
	2	2	2	2	2	jövevény
Zsadány	3	1	1	1	1	jobbágy
Olaszi	9	9	9	9	9	jobbágy
Erdőbénye	21	19	19	12	18	jobbágy

Az adószedő könyvecske III. Regestroma
(a 26. oldaltól) az eredeti bevezető szöveggel
(a sorszámozás a cikk szerzőjétől):

Anno Dni 1654 die 9
novemberis

Az Nemes Vármegye ?

Egy Taxat 5 Porta Után

2 forintot 25 polt ?

Egy Porta Után az Fejedelem

Asszony:¹² eo Nagy Jósá

gán kívül Ujlaki Gyú

lésben Vice Ispán Uram

45 Nótárius Uramnak Fize

tésére

PATAK

1. Hunyor György

2. Szabó Benedekné

3. Lengyel Ferencz

4. Szél Péter

5. Enyedi Ferencné

6. Teleki János

7. Debreczeni István

8. Radomi Ádám

9. Czeglédi Györgyné

10. Kolosvári Gáspár

11. Gedon György

12. Sahara György

13. Jaxa... Mihaelis

14. Miskolczi Mihály

15. Szegedi Gergelyné

16. Gáspár Paál

17. Szegedi István

18. Bodor Benedekné

19. Szabó Andrásné

20. Győri Ferencz

21. Békési István

22. Szabó ? János

23. Szeregyei Márton

24. Patai Jánosné

25. Borbély Gergelyné

26. Szaszara Bálint

27. Szücs Tamás

28. Békési Mátyás

29. Pankotai András

¹² A portások jónak ítélték, ha feljegyzik, hogy az adott taxálásból kimaradtak a FEJEDELEM (ti. II. Rákóczi György) és a FEJEDELEM ASSZONY (ti. Lórántffy Zsuzsánna) jószágain élők és azt művelők.

Ömsi Lappan, 2750
 Göndri M. Daly 2712
~~Calte Lende 2712~~
P. A. S. A. K.
~~Santa Zoradine 2720~~
~~Zenget Ferenc 2729~~
~~Szék Zoltán 2740~~
~~Conradi Ferenc 2727~~
~~Jelchi János 2790~~
 22. ~~Antoni György 2720~~
~~Antoni Adam 2760~~
~~Cseredi György 2710~~
~~Kotovics János 2736~~
~~Gálton János 2729~~
~~Sahorn György 2724~~
~~Lupa 2716~~
~~Mindkét oldal... 2724~~
~~Szenci György 2716~~
~~Gyulai Pál 2728~~
~~Szenci János 2715~~
~~Bölcse Zoradine 2720~~
~~Santa Andras 2728~~

Am, 6. 2. 4. 0. 2.
 György Zemplén
 Maria (Cass) Zemplén.
 Datio hec facta est. v.
~~Beati János 2711~~
~~Szabo János 2720~~
~~Zalundi János 2730~~
~~Zalundi János 2730~~
~~Breimbi György 2714~~
~~Buri Ferenc 2720~~
~~Zalchi Anthon 2710~~
~~Szenci János 2720~~
~~Somosi János 2720~~
~~Szabo Marton 2720~~
~~Payka János 2720~~
~~Vy Jaxa 2724~~
~~Hacany János 2712~~
~~Thöki György 2720~~
~~Somodi Ferenc 2720~~
~~Kozvityi Miklós 2720~~
~~Beati Anthon 2712~~
~~Beati János 2720~~
~~Szabo János 2720~~

A kézirat 17. és 18. oldala

Anno 1654 die 7 Xbris Az
Nemes Vármegye megengette az
Taxat

30. Pathai ? Sámuelné	63. Kádas András
31. Geleji János	64. Szinyei István
32. Szepesi Jánosné	65. Bálvándi László
33. Pataki István	66. Bartha János
34. Körösi György	67. Czekei Paál
35. Vajda Mihály	68. Szabó Mihály
36. Rigó János	69. Huszti Mártonné
37. Városi Szabó György	70. Szikszai István és János
Novitti
38. Bodnár Mihály
Novitii	71. Nagy János
39. Egri Mihály	72. Molnár Márton
40. Tokai János	73. Szentgyörgyi István
41. Radomainé fia	74. Szücs Mihály
Libertini
42. Daróczi Mihály	75. Patho Mihály
43. Ágoston Miklós	76. Modra Imre Mihály
LISZKA
44. Béres István	77. Gasna István
45. Papai András	78. Borbély Mihály
46. Borbély István	79. Fekete Márton
47. Szabó Mihályné	80. János Deákné
48. Galphi György	81. Villam János
49. kihúзва
TOLTSWA	82. Pataki István
50. Győri Gáspár	83. Szabó Gáspárné
51. Crakkai György	84. Daniel Boldizsár
52. Vajda András	85. Szalánci Jánosné
53. Mészáros paál	86. Törös Péter
54. Borbélj Pál	87. Törös György
55. Vitalius György	88. Legrádi István
56. Zoka Istvánné	89. Sárvári Imre
57. Bonis György ¹³	90. Papicz János
58. Zoka István	91. Szabó Pálné
59. Bonis András	92. Szabó András
60. Szabó István	93. Szentjobi Mátyás
61. Szabó András	94. Kepes Márton
62. Kovács János	

¹³ Az armálisszerzésre jó példa a tolcsvai Bónis család. Történetüket az Adalékok, 1897-es III. évf. 4. számában olvashatjuk. Később az egyházi szolgálatukat, ref. egyház főgondnoka volt az egyik Bónis. A 19. század első felében birtokos nemesként szerepelnek Szabolcs megyében (Nagyfalu). Társaik ekkor ugyanitt Balogh, Bekény, Benyó, Bónis, Czékus, Csoma, Földváry, Homolkay, Klobusiczky, Kolosy, Kausay, Majos, Marjássy, Pap, Sebes, Szemere, Jármay, Bernáth, Korda, Zsoldos. Kik között néhány család látszik rangosabbnak, tehát zömük ugyancsak a 17. században armalist szerzett nemes. *Fényes E.*, 1851. II. 128.

95. Kamonczy Mihály
 96. Bonis Ferneczné
 97. Solczai Andrásné
 98. Szecei Péter
 99. Mádi Zsigmond
 Novitii
 100. Békési András
 101. János Kovács
 102. Szücs Péterné
 103. Öregh Papiczai
 104. Kötil Andrásné
 105. László Deák
 106. Szabó István
 107. Czigai Mihály
 108. Czizmadia Gáspár
 109. Dienes István
 110. Körösi... Barbélj Mihály
 (kihúzza)
 111. Lugosi Mihály
 Libertinii
 112. Joannis Molnár
 martius
 113. Ötvös István*
 Novitii
 114. Mészáros Miklós
 115. Ovári István
 116. Lakatos Márton
 117. Pap János
 118. Kocsis Ferenczné
 119. Bede István
 120. Borbély János
 121. Major Paál
 122. Major Gáspár
 123. Nagy Demeter
 124. Siket István
 125. Botos György
 126. Diószegi István
 127. Figedi György
 128. Pap István
 129. Kallai István
 VÁMOSÚJ (falu)
 130. Sahara Thamás
 Libertinii
 131. Tott László
 132. Hegedüs Mihály
 SADANY
 133. Bartha Imre
134. Fazikas János
 135. Késcináló Mátyás
 OLASZI
 136. Mészáros Isák
 137. Matso Imre
 138. Barát Zsigmond
 139. Gasna ? Péter
 140. Szabó Mihály
 141. Pap István
 142. Kajszler Kristóf
 BÉNYE
 143. Túrós Boldizsár
 144. Bari ? Gergely
 145. Miskolczi István
 146. Hrvoth ? István
 147. Riszirül Áttának ?
 148. Csüre Mártonné
 149. Kaposi Mihály
 150. Kassai Ferencz
 151. Gálfalvi János
 152. Majtini István
 153. Putnoki Gáspár
 154. Josef ? Kovács István
 155. Borbély Paál
 156. Pap Ambrus
 157. Csüre Kelemen
 158. Borbély Sámuel
 159. Csizmadia Mihály
 160. Bodnár János
 161. Molnár Thamás
 162. Jakab László ?
 163. Csüre Kelemen (!)

Az adószedő könyvecske VII. Regestroma (72. oldaltól) az eredeti latin bevezető szöveggel. (A sorszámozás a cikk szerzőjétől).

Anno Domini 1655
 die 11. May In Oppide
 Terebes limitatio Facta
 est Ad dieta posoniensis.
 Ab legates Numios
 Pro Nac vice limitatio facta
 est ad Possession natos
 Nobiles Ittem Duplex taxa
 imponitus ad quas libet Tax
 xatas personas 71 (95)

- Regéczi István
 Szabó Thamás
 Szabó Mártonné
 Dalmadi István (?)
 Jakabfálvi Uram
 Repászki Uram ?
 Csurfi Ferencz
 Pataki Andrásné
 Szüredi János
 Samariai István
 Dajka István
 PATAK
 1. Hunyor György
 2. Szabó Benedekné
 3. Lengyel Ferencz
 4. Szél Péter
 5. Enyedi Ferenczné
 6. Teleki János
 7. Szederkényi István
 8. Radomai Ádám
 9. Czeglédi Györgyné
 10. Kolosvári Gáspár
 11. Gédon György
 12. Jaxa Mihály
 13. Miskolczi Mihály
 14. Szegedi Gergelyné
 15. Gáspár ? Pál
 16. Szegedi István
 17. Bodor ? Radon (i) Benedek
 18. Szabó Andrásné
 19. Györi Ferencz
 20. Békési István
 21. Szabó János
 22. Szerédujei Márton
 23. Patai Jánosné
 24. Bérbély Gergelyné
 25. Szaszarád Bálint
 26. Szücs Thomás
 27. Békési Mátyás
 28. Pankotai András
 29. Patai Sámuelné
 30. Gelei János
 31. Szepesi Jánosné
 32. Pataki István
 33. Körösi György
 34. Vajda Mihály
 35. Rigó János
 36. Városi Szabó György
 37. Bodnár Mihály
 Novitii
 38. Egri Mihály
 39. Tokai János
 40. Radomai Fia
 41. Daróczi Mihály
 42. Ágoston Miklós
 43. Béres István
 44. Pápai András
 45. Borbély István
 46. Szabó Mihályné
 47. Galphi György
 48. Marsányi István
 49. Tasi György
 50. Smodi Ferencz
 51. Körtvélyesi Mihály
 52. Széki András
 TOLTSVA
 53. Györi Gáspár
 54. Krakkai György
 55. Vajda András
 56. Mészáros Paál
 57. Borbély Paál
 58. Vitalis György
 59. Zeke Istvánné
 60. Bonis György
 61. Szabó András
 62. Zoka István
 63. Bonis András(né)
 64. Szabó István
 65. Kovács János
 66. Kadas András
 67. Sünti István
 68. Bakondi Balvandi László
 69. Barcza János
 70. Miskolczi János
 71. Czékei Paál
 72. Szabó Mihály
 73. Huszti Mártonné
 74. Szikszai István és János
 Novitii
 75. Nagy János
 76. Molnár Márton
 77. Sentgyörgyi István
 78. Szücs Mihály
 79. Somi Gáspár
 80. Gönczi Mihály
 81. Máthé Deák

82. Modra Imre
LISZKA
83. Gásna István
84. Borbély Mihály
85. Fekete Máthé
86. János Deákné
87. Villam János
88. Pataki István
89. Budaházi Márton
90. Szabó Gáspárné
91. Boldisár Dániel
92. Szalánczi Imréné
93. Törös György
94. Sárvári Imre
95. Papiczi János
96. Szabó Pálné
97. Szabó András
98. Szentjobi Mátyás
99. Kepes Márton
100. Kamanczi Mihály
101. Legrádi István
102. Bonis Ferencné
103. Solczai Andrásné
104. Szekedi Péter
105. Mádi Ferdinánd
106. Abadi Mihály
107. Györi István
108. Györi Ferencz
109. Miskolczi Györgyné
Novitii
110. Békési András
111. János Kovács
112. Szücs Péterné
113. Öregh Pataki
114. Kötél András
115. László Deák
116. Szabó András szilasi
117. Csagai ? Mihály
118. Cismadia Gáspár
119. Dienes István
120. Körösi Borbély Mihály
121. Lugosi Miklós
122. Mészáros Miklós
123. Ovári István
124. Lakatos Márton
125. Ötvös István
126. Pap János
127. Kocsis Gergely
128. Kocsi Ferenczné
129. Bede István
130. Borbély János
131. Major Pál
132. Major Gáspár
133. Nagy Péter
134. Süket István
135. Botos Gergely
136. Debreczeni István
137. Fügedi György
138. Pap István
139. Szabó Sigmond
140. Szász János
141. Dekus István
142. Csizmadia Pap István
143. Nánási Mihály
144. Nánási Mihály
145. Lakas ? Mester
Libertinus
146. Molnár János
147. Kallai István
VÁMOSÚJ FALU
148. Sakara Thomas
Libertini
149. Thót László
150. Hegedüs Mihály
SADÁNY
151. Bartha Imre
OLASZI
152. Mészáros Isák
153. Matko ? Imre
154. Barát Sigmond
155. Gasna ? Péterné
156. Szabó Mihály
157. Pap István
158. Kajszler Christoph
159. Fazekas János
160. Kés csináló Mátyás
BÉNYE
161. Turós Boldisár
162. Béri Gergely
163. Miszti István
164. Nagh István
165. Csüre Márton
166. Kaposi Mihály
167. Kassai Ferencz
168. Gálfalvi János
169. Majtini István

170. Josa Kovács István
171. Putnoki Gáspár
172. Borbély Pál
173. Pap Ambrus
174. Csüre Kelemen

175. Borbély Sámuel
176. Csismadia Mihály
177. Molnár Thamás
178. Jakab László
*: Ungvárra ment lakni (32. old.)

Ezek után lássuk a névvizsgálat eredményeit

A korszakban jellemző volt a társadalom mobilitása, annak ellenére, hogy a job-
bágység röghöz kötött volt. Ennek fő oka a török hódoltság. Erről a területről menekül-
tek a családok biztonságosabb vidékre, ilyennek számított Hegyalja is. A földrajzi nevek
családi névként elárulják a menekülés irányát is. Békési, Szegedi, Ceglédi, Sárvári,
Pankotai.

A származás szerinti, földrajzi nevekből keletkezett családi nevek:

Abádi	Jakabfalvi	Pataki
Bálvándi	Kállai	Putnoki
Békési	Kaposi	Radomai
Ceglédi	Kassai	Regéczi
Csekei	Kolozsvári	Sárvári
Dalmadi	Körösi	Somodi
Daróczi	Körtvélyesi	Szalánczi
Debreceni	Krakkai	Szécsi
Egri	Légrádi	Szegedi
Enyedi	Logosi	Szentgyörgyi
Fügedi	Mádi	Szentjobi
Gálfalvi	Majtini	Szepesi
Geleji	Miskolci	Szerednyei
Gönczi	Nagyidai	Szikszai
Győri	Nánási	Tassi
Harsányi	Pankotai	Tokaji
Huszti	Papici	Zsolcai

Feltűnően kevés az idegen származásra utaló név (Bresinszki, Kajszler). Ritka az
etnikumi eredetet mutató családnév is.

Foglalkozások:

Szabó (többség)
Mészáros
Molnár
Pap
Fazekas
Késcsináló
Borbély
Csizmadia
Hegedüs
Lakatos
Ötvös
Kocsis
Béres
Képes
Dajka
Vajda
Kovács
Szűcs
Idegen hangzású nevek:
Bresinszki
Kajszler Cristóph
Személynévből családnevek:
Boldizsár
Dienes
Gáspár
Ágoston
János deák
László deák
Máthé deák
János Kovács
János Molnár

Keresztnevek: (56. oldali jegyzékből)

István (37), János (25), Mihály (21), György (14), András (13), Ferenc (9), Márton (8), Gáspár (7), Pál (7), Péter (5), László (3), Mátyás (3), Tamás (3), Zsigmond (3), Imre (4), Gergely (4), Benedek (2), Miklós (2), Sámuel (2), Ambrus (1), Ádám (1), Bálint (1), Boldizsár (1), Dániel (1), Demeter (1), Gábor (1), Izsák (1), Kelemen (1), Kristóf (1).
Összesen: 183 fő.

Az elemző munkához szükségesnek ítéltető, további két tolcsvai névsort közlünk.¹⁴

Tulajdonság:

Fekete
Nagy
Szél
Villám
Bodor
Szaporán
Barát
Süket
Boros
Rigó

Etnikumra utaló:

Lengyel

Tót

Szász

Régiségből:

Gálfi

3 tagú, jelzős nevek:

Városi Szabó György

Körösi Borbély Mihály

Josa Kovács István

Szabó István Szilasi

¹⁴ Vö. a 7. sz. jegyzetet

Series Taxantium Colonorum Tolcsvensium ab Anno 1677 inchoata

Derek Utza		Banyasz András	f 4
Psoniczki Péter	Ft 6	Botka Imre	f 9
Thoott László	Ft 6	Világhi János	f 3
Szathmari Mihály	Ft 7	Takács Miklósnő	f 5
Tholdi Miklós	Fl 7	Aknai István	f 7
Major Péternő	Fl 4	Vendéghi Mátyás	f 4
Nyilas Georgynő	Fl 9	Kisfaludi István	f 4
Barbely János háza	Fl –	Vojtko ...	f 2
Varga Mihók	Fl 4	Gergely Kovács	f 5
Widom (?) István	Fl 4	Diákszegh	
Taligas János	Fl 7	Balvandi László	f 5
Kamuti István	Fl 4	Gyarmathi János	f 2
Pap Miklós	Fl 3	Fekszai István	f 3
Pap Paal	Fl 2	Szabó Mihály	f 10
Geri János	Fl 3	Thoot János Kovács	f 6
Szabó Georgy	Fl 4	Molnár Georgy	f 8
Bodnar János	Fl 2	Kerekyarto Mihály	f 7
Vereb László	Fl 3	Tooth András	f 7
Mihályné	Fl 5	Szabó István	f 3
Vitányi István	Fl 4	Valykoci	f 9
Tirpák Paal	Fl 6	Farkas János	f 5
Thott Paal	Fl 4	Paal Kovácsnő	f 9
Sirásó Márton	Fl 5	Szücs Gergely	f 10
Homlitó Márton	Fl 7	Bányai Istvánnő	f 6
Thoot István	Fl 3	Nagy Istvánnő Patika	f 2
Kis Mihók	Fl 2	Olcsvári Mihály	f 7
Kozák Georgy	Fl 4	Sztropkai János	f 7
Telcsoczmi	Fl 5	Katona Jánosnő	f 2
Silchim Georgy	Ft 10	Kis János	f 6
Jobbágy János	Fl 4	Thallyai Márton	f 10
(Kurimanó)	Fl 4	Szücs Sámuel	f 6
Nyilas Mihály	Fl 7	Bogadi Mihály	f 2
Fekete Sigmund	F 5	Keczkes Mihály	f 5
Thoot János	f 8	Szunyog Geogy	f 4
Lakatos jános	f 5	Thoot Lászlónő	f 4
Kónya Paal	f 10	Thoot István	f 6
Farkas Georgynő	Ft 4	Dávid János	f 6
Hegedüs Mihály	f 4	Kozma István	f 10
Zsoka István	f 20	Thoot Geögy	f 6
Sosnő	f 3	Kasza István	f 7
Major Jánosnő	f 6	Varga Sinko	f 6
Csoma Márton	f 10	Szakáts Péternő	f 2
Taligas Mihály	f 10	Philep János	f 4
István Kováts	f 6	Varga János	f 8
Kert allya		Zsellérek	
Szánthai Miklós	f 5	Tholdinas Mátyás	f 3
Kerekes János	f 6	Takács Péterné Jutko	f 2

Paal Kovács	f 4	Szalóczi Mihály	f 2
Olcsvarina Jakab	f 2	Lengyel Paal	f 3
Csákány Geörgy	f 3	Basodina Tot István	f 3

Connuincratio universarum Sessionum Colonialium carumque Taxa Limitatio nova, ex mandato Cleniensi Illustrimi ac Celime, Princeps s Emer Theököly Pwer Generosum Dominu Nicotatum? Inspector Bonor suam Celsitudinum et Egreg Dominum Joannom Posonyi Liquidata ac Limitata die 6 oktob Anno 1682

Sessio	Derek utza	Taxa per Annul	Megjegyzések
1/8	Dávid Laczko	fl 4	<i>Kurucz</i> puszta nem lakják
1/2	Szegény László	fl 6	jövevény jobbágy
1/2	Lénárd Mihály	fl 25(?)	Jobbágy nincs fia
1/2	Nyilas Gergelyné	f 4	Eözvegy puszta csak a helye
1/2	Rozgonyi István	f 10	Kurucz most származott ide
1/2	Toldi Miklós	f	Ketten bírják jövevények
	Thoot Gergely	f 8	–
1/2	Blonszki Geörgy	f 10	Puszta maga Patakon lakik
1/4	Gresko Varga	f	5 Bokor csizma Patakon lakik
1/4	Szabó Jánosné	f 4	Puszta nem lakják
1/4	Varga Mihók		6 bokor Csizma Jövevény
1/4	Gege István	f 3	<i>labancz</i> puszta nem lakják
1/4	Deli Ferencz	f 4	puszta nem lakják Liszkai
1/2	Szendrei Geörgy	f 3 d 60	Nemes ember
1/2	Palocsai János	f 3	puszta nem lakják
1/2	Pap Paal	f 5	Kis bíró Szegény jobbágy
?	Balog János	f 2	puszta csak a helye vagon
1/2	Csatlos Geörgy	f 4	kerülő jövevény Leginy
Nomina Personai Taxaja annualim			
1/2	Thoot Mihók	f 4	Jövevény leginy
1/2	Geri János	f 5	Jobbágy fi, szegény
1/2	Vajda Ferencz	f 3	puszta nem lakják
1/2	Thoot László	f 2	jövevény molnár most tötte le magát
1/2	Tirpák Paál	f 2	nem lakják puszta
1/2	Takácsné Pusztája	f 2	el szokot ? csak a helye vagon
1/2	Futo Pál	f 4	<i>kurucz</i>
1/4	Síráso Márton	f 5	jövevény szegény jobbágy
1/4	Homlito Márton	f 3	puszta nem lakják
1/4	Thoot István	f 1	csak a helye, puszta
1/2	Jakabfalvi András	f 5	Nemes ember Patakon lakik
1/4	Sárai Nagy Geörgy	f 3	puszta nem lakják
1/4	Vitányi pusztája	f 3	puszta csak a helye vagon

½	Vanner pusztája	f 5	nem kis csak a helye puszta (?)
½	Dakoczi pusztája	f 3	ez sincs semmi épület, puszta
½	Borgély István	f 5	jövevény szegény leginy
½	Sellebin háza	f 10	Eperjesi embere senki nem lakja
½	Lázár Mihály	f 3	Vitányi István Vár vin ? – puszta nem lakják
½	Seres Gáspár var vini	f 2	Nemes ember
¼	Kurimani pusztája	f 3	Nem lakják edgy leány ? hozzá
	Kömlel pusztája a serobak úr számára való v	f 3	regen el pusztult csak a helye
½	Bernad Geögy háza Varannai András kérte meg	f 6	kurucságra ment az a földön lakik
¼	Gego István	f 4	<i>Ibrányi labancz</i>
½	Szölösi pusztája	f 4	puszta senki nem lakja
½	Toot János pusztája	f 5	Daniel mester birja Nemes embernek presentalja magát nem laknak benne
½	Szeredszeghi János	Tallér 4	mind kettőt bírja Munkácson lakik
1	Somi Gáspár pusztája	5	-
½	Lakatos Jánosné	4	puszta maga Patakon lakik
½	Kónya Paál	f 10	Jo jobbágy
½	Kovács János	f 3	puszta molitszállási Nemes ember
1/3	Molnár Geörgy árvája	8	Liszikai nótárius birja
1/8	K Nagy Balázs	f 4	Nyomorék szegény
½	Kazincziné Asszonyom	f -	nem fizetnek érte quo jure birja ? megyére kel menni
½	Zs(cso)oka István	f 10	Jó jobbágy
½	Mészáros Dániel	f 7	Nemes embernek tartya magá
½	Kálmán Istvánné	f 6	özvegy edgy fia vagyon jobbágy
¼	Major János	f 6	Ketten vagynak egyik jobbágyok
½	Csákány pusztája	f 8	nem lakják Ketten volnának hozzá egyik ujhelyi cantor másik Patakon csizmadiaságon.
½	Pető Ferenc uram eő Nagysága az aszony eő maga részéről az előtt Taxaja volt most limitáltatott az	1 f 1 10	Maga jobbágya vincellérül lakik benne
½	Csoma Márton	f 10	fő bíró
2	Pap Péter	f 10	Nemes ember de az atya jobbágyul szolgált
½	Semsei János	f 10	Nemes
½	Vecsei János	f 10	puszta csak a helye vagyon
½	István Kovács	f 6	jövevény jobbágy
1	Csoma Jánosné	f 10	Nemes asszony Patakon lakik
	Kert allya		

¼	Kerekes András	f 6	jobbágy fiú
¼	Rákoczi László	f 5	Ketten birják edjik kurucz másik
	Baranko Sándor		felső Zemplénbe szolgabíró
¼	Banyasz András	f 6	jövevény most kis biró
	Szabó István puszta	1	Nemes curiához Ezeket Nagy
	Jobbágy István puszta	1	Jánosné Aszszonyom birja követnek limitált
2	Szatmári pusztája	1	Taxat annualni exigalni kell tüle
	Deák Mihály pusztája	1	
	Korha István pusztája	1	
¼	Botka Imre pusztája	4	Szabó Mihály birja
¼	Linguon Jakab	f 4	Jövevény most kerülő
¼	Barttfai pusztája	3	Senki nem lakja elpusztult
¼	Aknai István	8	Jövevény köteles jobbágy
¼	Vendéghi Mátyás	5	puszta nem lakják tállyai nemes ember
1/8	Toot György	f 5	szegény jövevény jobbágy
¼	Szikszai Paál pince háza	f 5	elpusztult nem lakják
½	Csoma Péter var vini Szikszai Paál		Ketten birják Nemes emberek egyik Kassán másik Liszkán lakik
½	Zsigmondi György Úr	18	Patakon lakik Nemes
½	Schrobak Miklós Eő		jobbágy hely volt mi formába eximáltak producaltatni
¼	Kisfaludi István	4	Nemes puszta nem lakják
¼	Gergely Kovács fia	5	Jövevény jobbágy fi szegény
	Diák szegh utca		
½	Balvandi László	f 5	Nemes ember Ökröt tart benne
½	Szentgyörgyi háza	4	puszta nem lakják edgy menyecske gondozza Nemes
½	Olcsvári Mihályné	10	Nemes aszszony
½	Dávid Jánosné	4	Szegény özvegy jövevény edgy fia tán <i>kuruc</i>
½	Szántai Palmé	f 1	kertnek birja
½	Sztropkai János	f 7	Nemes aszszonymolit... lakik jövevény tavaly kisbiró volt
½	Mészáros István pusztája	f 6	elpusztult edgy Jobbágy tart jogot ? hozzá
½	Kis Jánosné	f 2	puszta nem lakják maga házába ment
½	Tállyai Márton	f 2	nem lakják jövevények (férjhez)
½	Szücs Samu	f 2	nincs épület rajta kert maga ...
¼	Csákány András	f 2	el ment Tolcsváról jobbágy fi Ujhelyi város cantora

Az első összeírás (1677) a településen utcarend szerint lajstromozza a telektulajdonosokat, a másik többé-kevésbé ezt a módszert követi, azonban becsesebb, hiszen a puszta felsorolást azzal teszi gazdagabbá, hogy az ún. jegyzetekben rögzíti az adózó telkek állapotát. S ez a névsor a tolcsvaiakat már Thököly Imre jobbágyaiként rögzíti. Az első, mintegy – az 1654–56-os lajstromozás – folytatásaként tűnik, mindössze a tételek nagysága mutatja, hogy bizonyosan nem a vármegyei adózáshoz készült. Forrásaink szerint e térséget is adóztatta a török. Az 1680-as hűbérlevél, melyet Musztafa egri pasa számára írtak, erről árulkodik. A második névsor feltűnően sok pusztatelket jelez, ez arra utalhat, hogy a városka lakói behúzódtak Patakra a biztosabb lakóhelyre, de fenntartják a tolcsvai telküket, ezért vállalják az adófizetést a töröknek is.

E 17. század közepén keletkezett forrás kiválóan alkalmas arra, hogy az érintett hegyaljai (Pataki járás) települések társadalmának, illetve annak működése tanulmányozásához. A jelentősebb települések (város) társadalmi összetettebb képet mutat. Nem derül ki, hogy e települések társadalmában még érvényesül-e a paraszti röghöz kötöttség. A kisnemesek jelentős számban vannak jelen, ahol bizonyosan szerepelnek a helységek vezetésében. Az esküdtek testületét alkotják, kik közül a főbíró kikerül. Valószínű, ők lehetnek a *portások* (adószedők) is. Ehhez csatolt 2 (külön) tolcsvai összeírás jól egészíti ki s magyarázatul szolgál az előbbiekhöz. Kiderül, a török elől húzódtak Patakra, s úgy tartják művelés alatt tolcsvai telkeiket. Feltűnő, hogy közöttük egy *kuruc* és egy *labanc* van. Az előbbi minden bizonnyal Thököly zászlaja alatt szolgált.

A kisebb-nagyobb rendszerességgel kivetett megyei adó (taxa) tekintélyes teher lehetett. Különösen a Tolcsván kivetett tételek utalnak erre.

IRODALOM

Benda Kálmán

1982 Magyarország történeti krónikája II. Budapest

Dongó Gyárfás Géza (szerk.)

1910 Zemplén vármegye portáinak összeírása 1585-ből. In: Adalékok Zemplén vármegye történetéhez. Sátoraljaújhely

Fényes Elek

1851 Magyarország geográfiai szótára, Pest

Högye István (szerk.)

1978 Zemplén vármegye feudális iratainak összevont helymutatója. Borsodi Levéltári füzetek 10. Miskolc

Köpeczi Béla (szerk.)

1988 Erdély története II. 1606–1830. Budapest

Mező András

1991 Hegyaljai jobbágynevek a XVI. században. In: *Bencsik János–Szakál Jenőné* (szerk.): Tokaj és Hegyalja v. Miskolc

Szakály Ferenc

1990 Virágkor és hanyatlás 1440–1711. Magyarok Európában II. Budapest

TAGEBUCH EINES STEUEREINNEHMERS AUS DEM KREIS
SÁROSPATAK (1654–56)

Dies ist eine besondere archivarische Quelle, eine gute Illustration der Praxis der Besteuerung im 17. Jahrhundert. Die dargestellte archivarische Quelle ist ein „selbst gefertigtes“ kleines Kassentagebuch, das mehr als 100 Seiten umfasst. Sein Zustand verrät uns, dass es ein häufig verwendeter Gegenstand war, sich häufig in der Tasche und in der Hand befand, in der Zwischenzeit ist es stark mitgenommen und sehr beschädigt. Die Eintragungen geben gut die um die Mitte des 17. Jahrhunderts befolgte Praxis wieder, mit der die Komitatssteuer bei den Steuerzahlern eingetrieben wurde.

Die Eintragungen beginnen so, dass in jedem Fall Zeitpunkt und Ort der Komitatsversammlung aufgeschrieben wurden, wo die konkreten Steuern bemessen wurden. Dann wurde das Namensverzeichnis der Steuerzahler der Siedlungen im vorhinein eingetragen. Deren übliche Reihenfolge jedoch war: Patak, Tolcsva, Olasz-Liszka, Vámosújfalu, Zsadány, Bodrog-Olaszi, Erdőbénye.

In diesem Verzeichnis fehlen:

1. die Leiter der Verwaltung der Gemeinde (die Oberrichter, die Geschworenen)
2. die Bewohner der von der Komitatssteuer befreiten Siedlungen und Siedlungsteile (Grundbesitz von György Rákóczi II. und seiner Mutter Zsuzsanna Lorántffy)

Von Fall zu Fall wurde die Liste wiederum neu eingetragen, nach den Namen kam dann die Steuersumme und auch die Tatsache der Entrichtung der Steuer wird eingetragen. Die Namensverzeichnisse wurden neunmal eingetragen, dies eignet sich auch zu einer gewissen Namensanalyse. Es stellt sich auch heraus, dass neben den Leibeigenen auch die Armalisten-Adligen die Komitatssteuer bezahlen, und zwar eine höhere Summe als die vorstehend erwähnte soziale Schicht.

Auch die Verwendung der Steuern wurde eingetragen, und zwar für die Gehälter der Würdenträger des Komitas (Vizegespan, Obernotar usw.), für die Kosten verschiedenen Reisen (zur Parlamentssitzung nach Pozsony, zur Komitatsversammlung), für die Kosten des Unterhalts von Soldaten usw.

János Bencsik